

Betænkning

over forslag til lov om forlængelse af lov om erhvervsøkonomiske foranstaltninger, vareforsyning m. v.

(Afgivet af udvalget den 1. december 1955).

Udvalget har afholdt 6 møder og derunder haft samråd med landbrugsministeren og ministeren for handel, industri og søfart. Udvalget har endvidere aflagt besøg i direktoratet for vareforsyning. Udvalget har desuden modtaget skriftlige henvendelser fra følgende organisationer: Industri- raadet og Butikshandelens Fællesraad; disse henvendelser er optrykt som bilag til betænkningen.

Udvalget har til handelsministeren stillet en række spørgsmål, der er besvaret skriftligt af ministeren, idet landbrugsministeren dog har besvaret spørgsmål om lovhjemlen til udstedelse af importforbud for brødkorn. 7 af de stillede spørgsmål vedrørte dumpingproblemet. Der var i udvalget ikke flertal for at fortsætte drøftelserne af dette problem i vareforsyningsudvalget.

Gennem det skriftlige materiale er udvalget blevet gjort bekendt med, at direktoratet for vareforsyning udfører visse statistiske arbejder, der også anvendes af andre institutioner, navnlig det statistiske departement og Danmarks Nationalbank, og at direktoratet i forbindelse hermed påtager sig et vist ekstraarbejde.

Udvalget er enig i, at sådant arbejde ved denne fremgangsmåde tilrettelægges og udføres på en rationel måde, idet man herved undgår, at forskellige institutioner udfører det samme arbejde, men udvalget finder, at de institutioner, der får arbejdet udført, bør yde betaling herfor. Udvalget har i denne forbindelse drøftet størrelsen af det ekspeditionsgebyr, der skal erlægges for udfærdigelse af indførselsbevillinger, såvel promillesatsen som det fastsatte minimumsgebyr, men vil dog ikke stille

forslag om ændring af disse satsers størrelse. Ministeren har imidlertid overfor udvalget givet tilsagn om, at der optages forhandlinger mellem direktoratet og de berørte institutioner med henblik på eventuel betaling for det merarbejde, der herved påføres direktoratet, og på grundlag af sådanne forhandlinger undersøge, om eventuelle betalinger måtte muliggøre nedsettelse af promillesatsen for ekspeditionsgebyr.

Udover de spørgsmål, der er stillet, har udvalget udbedt sig en fortegnelse over de varer, der er på bunden liste overfor EPU-landene. Af denne liste fremgår det, at totalimporten af de i dag bundne varer fra EPU-landene fra 1948 til 1954 er forøget fra 310 mill. kr. til 1 381 mill. kr.; for næringsmidler, råvarer og bearbejdede varer er stigningen henholdsvis 231 mill. kr., 43 mill. kr. og 797 mill. kr. Der var i udvalget enighed om, at dette materiale skulle gøres til genstand for en nærmere drøftelse i det i lovens § 15 nævnte udvalg.

Udvalget tog landbrugsministerens redegørelse til efterretning, ifølge hvilken der for brødkorns vedkommende ikke var tale om at standse en i forvejen frigivet import, men kun spørgsmål om at standse en begrænset bevillingsudstedelse for en vare, der var og stadig er på bunden liste, og hvortil der kun gives bevillinger efter behov. Udvalget var i denne forbindelse opmærksomt på, at bemyndigelserne til at regulere importen i henhold til lovens § 4 er givet til ministeren for handel, industri og søfart.

Udvalget er enig om, at overførsel af varer fra friliste til bunden liste kun kan

ske med tilslutning af det i lovens § 15 omhandlede udvalg, og er endvidere enig om, at det i lovens § 10 omhandlede ankenævns afgørelser fremover bør kunne ind-ankes for domstolene efter tilsvarende bestemmelser som gældende i monopolloven.

Der er i udvalget opnået enighed om, at straffebestemmelserne i § 17 bør lempes. Det er ikke anset for nødvendigt, at de særlige bestemmelser om eftergørelse og forfalskning af rationeringsmærker, indkøbstilladelser og lignende i § 17, stk. 1, sidste punktum, opretholdes, idet straffelovens almindelige bestemmelser om dokumentfalsk skønnes fyldestgørende.

Udvalget er enig om, at loven af praktiske grunde forlænges til den 31. december 1956 i stedet for den 15. december s. å. som oprindeligt foreslået, samt at lovens § 19, stk. 2, føres à jour.

Der er i udvalget endvidere opnået enighed om, at loven påny bør optrykkes som lovbekendtgørelse, og at betegnelserne „indenrigs- og boligministeren“, henholdsvis „indenrigs- og boligministeriet“ ændres til „boligministeren“ og „boligministeriet“, hvor disse betegnelser forekommer i lovens tekst.

Udvalget stiller herefter nedennævnte ændringsforslag nr. 1 om en ny affattelse af lovforslaget. Ændringsforslaget er tiltrådt af ministeren for handel, industri og søfart.

Et *mindretal* (Erik Eriksen, Jørgen Gram, Halfdan Hendriksen, Anker Lau, Aksel Møller, Sønderup, Weikop og Øllgaard) stiller nedenstående underændringsforslag nr. 2—4 til det af hele udvalget stillede ændringsforslag.

Et *mindretal* (Erik Eriksen, Jørgen Gram, Anker Lau, Sønderup og Øllgaard) ønsker at anerkende betydningen af den enighed, der nu er opnået i udvalget om en række af de ændringer, som venstre og det konservative folkeparti har stillet forslag om gennem de senere års behandlinger af loven.

Vi beklager dog, at vi ikke også har kunnet få tilslutning til vore ændringsforslag til lovens §§ 1, 4 og 5, idet vi anser disse forslag for at være fuldt tilstrækkelige til at løse de opgaver, der kan komme til at foreligge, og vi anser det for rigtigt, at loven renses for bemyndigelser, der ikke mere er brug for.

Loven er imidlertid således formuleret, at udviklingens retning helt afgøres af den måde, hvorpå den administreres. Vi har derfor i udvalget søgt visse klare retningslinier fastlagt, men har desværre ikke her kunnet nå et for os tilfredsstillende resultat.

Vi har således ønsket det klart fastslået, at loven ikke kan benyttes til beskyttelsesmæssige formål.

Vi har endvidere ønsket, at de beløb, der indkommer ved salg af L-bevillinger i henhold til dollarpræmieringsordningen, overføres fra finansministeriets løbende konto i nationalbanken til en særlig konto til rådighed for varedirektoratets udbetalinger til præmiering.

Vi har endelig ønsket et klart tilsagn om, at liberaliseringen af importen skal fortsættes op til 90 pct. i overensstemmelse med samarbejdet i OEEC for derved — i overensstemmelse med lovens formålsparagraf — at skabe den konkurrence, der er nødvendig til modvirkning af inflationen.

Vi har ikke i udvalget kunne skaffe klarhed på disse afgørende områder, og vor stilling til lovens endelige vedtagelse vil derfor afhænge af ministerens stilling ved lovens 2. behandling.

Et *mindretal* (Halfdan Hendriksen, Aksel Møller og Weikop) anerkender de forbedringer, der opnås gennem de ændringer, der nu er enighed om.

Vi beklager dog, at der ikke kunne opnås enighed om vore ændringsforslag til §§ 1, 4 og 5, idet vi anser disse forslag for at være fuldt tilstrækkelige til at løse de opgaver, der foreligger og vil kunne komme til at foreligge, og vi anser det for rigtigt, at loven ikke indeholder bemyndigelser, der ikke er brug for mere.

Mindretallet kan tilslutte sig de i udvalget fremkomne tanker om i folketingets vareforsyningsudvalg at foretage en omhyggelig gennemgang af de bundne lister og derved tilvejebringe oplysninger om, i hvilket omfang en fortsat liberalisering kan modvirke inflationen.

Mindretallet vil iøvrigt redegøre for sin stilling ved forslagens 2. behandling i salen.

Et *mindretal* (Jørgen Jørgensen (Lejre) og Rager) er af den opfattelse, at vareforsyningsloven i sin nuværende affattelse

ikke er nogen hindring for, at en videregående liberalisering kan gennemføres. Mindretallet ønsker endvidere at fremhæve, at det i lovens formålsparagraf er fastsat, at administrationen af loven skal tilstræbe, at der skabes fornøden konkurrence.

På det således foreliggende grundlag anser mindretallet det derfor for meget væsentligt, at vareforsyningsudvalget får anledning til at gennemgå varegrupperne, som omfattes af den bundne liste — hvor import kun kan finde sted efter bevillingsudstedelse — for at skaffe sig overblik over, om det ikke vil være påkrævet og i overensstemmelse med lovens formål at overflytte flere varegrupper til friliste og derved som et middel mod prisstigning fremskaffe en større konkurrence. Handelsministeren har erklæret sig fuldt indforstået med, at en sådan gennemgang af varegrupperne på den bundne liste foretages.

Mindretallet må anse det for meget betydningsfuldt overfor de stadigt stigende priser, at konkurrencemomentet i så vid udstrækning som muligt kan komme til at gøre sig gældende i omsætningen af alle varer, der har betydning i produktion og forbrug her i landet.

Ændringsforslag.

Af *udvalget*, tiltrådt af *ministeren for handel, industri og søfart*:

1) Lovforslaget affattes således:

„Forslag til

Lov om ændringer i og forlængelse af lov om erhvervsøkonomiske foranstaltninger, vareforsyning m. v.

§ 1.

Lov om erhvervsøkonomiske foranstaltninger, vareforsyning m. v., jfr. lovbeholdtgørelse nr. 153 af 28. marts 1951, lov nr. 71 af 31. marts 1954 og lov nr. 353 af 15. december 1954, ændres som nedenfor anført og forbliver med disse ændringer i kraft indtil den 31. december 1956:

1. Til lovens § 4 føjes som nyt stk. 3:

„Stk. 3. Overførsel af varer fra friliste til bunden liste kan kun gennemføres med tilslutning af det i § 15 omhandlede udvalg.“

2. I § 6 ændres ordene „indenrigs- og boligministeriet“ til: „boligministeriet“.

3. I lovens § 10, stk. 1, udgår de 2 sidste punktummer.

I § 10 indsættes efter stk. 3 som nye stk. 4—6:

„Stk. 4. Efter at vedkommende administrative organ har udtalt sig over klagen, træffer nævnet afgørelse i sagen.

Stk. 5. Den af nævnet truffne afgørelse kan inden 8 uger, efter at afgørelsen er kommet til klagerens kundskab, af denne indbringes for domstolene under en for landsret som første instans anlagt sag. Har nævnet ændret den af vedkommende administrative organ truffne afgørelse, har dette organ en tilsvarende adgang til at indbringe nævnets afgørelse for domstolene under en mod klageren anlagt sag.

Stk. 6. Forinden nævnets afgørelse foreligger, kan sager af den i stk. 5 omhandlede art ikke indbringes for domstolene. Finder indbringelse for landsretten ikke sted inden den i stk. 5 angivne frist, er nævnets afgørelse endelig.“

§ 10, stk. 4, ændres til § 10, stk. 7, og i nævnte stykke indsættes efter ordet „dog“ ordene: „uden forelæggelse for nævnet“.

4. I § 11 ændres ordene „indenrigs- og boligministeren“ til: „boligministeren“.

5. I § 13, stk. 1 og 2, ændres ordene: „indenrigs- og boligministeren“ til: „boligministeren“.

6. I lovens § 17 udgår i stk. 1, 3. punktum, ordene „eller under skærpente omstændigheder hæfte“.

Endvidere udgår i samme paragraf stk. 1, sidste punktum, samt stk. 3. § 17, stk. 4 og 5, ændres til § 17, stk. 3 og 4.

7. § 19, stk. 2, affattes således:

„De i henhold til lov om erhvervsøkonomiske foranstaltninger, vareforsyning m. v., jfr. lovbeholdtgørelse nr. 153 af 28. marts 1951, lov nr. 71 af 31. marts 1954 og lov nr. 353 af 15. december 1954, udfærdigede bevillinger og tilladelser samt truffne administrative foranstaltninger m. v. bevarer deres

gyldighed, medmindre ministeren for handel, industri og søfart, henholdsvis landbrugsministeren, fiskeriministeren og boligministeren, jfr. §§ 6 og 13, bestemmer andet.“

§ 2.

Ministeren for handel, industri og søfart bemyndiges til at lade lov om erhvervsøkonomiske foranstaltninger, vareforsyning m.v., jfr. lovbekendtgørelse nr. 153 af 28. marts 1951, lov nr. 71 af 31. marts 1954, lov nr. 353 af 15. december 1954, og nærværende lov optrykke og til i lovtidende at bekendtgøre den således ændrede lov som „lov om erhvervsøkonomiske foranstaltninger, vareforsyning m. v.“.

§ 3.

Denne lov træder i kraft den 15. december 1955.“

Underændringsforslag til foranstående ændringsforslag.

Af et *mindretal* (Erik Eriksen, Jørgen Gram, Halfdan Hendriksen, Anker Lau, Aksel Møller, Sønderup, Weikop og Øllgaard):

2) I den foreslåede § 1 indsættes foran punkt 1:

„00. Lovens § 1 affattes således:

„Stk. 1. De ministeren for handel, industri og søfart ved denne lov givne bemyndigelser har til formål at sætte ministeren i stand til at træffe de af de herskende ekstraordinære forhold nødvendiggjorte foranstaltninger med hensyn til landets betalingsforhold til udlandet og til at løse de af Danmarks deltagelse i aftaler eller af samarbejdet med udlandet nødvendiggjorte

opgaver. Ved tilrettelæggelse af foranstaltninger i henhold til loven bør så frie forhold for erhvervslivet som muligt tilstræbes, bl. a. ved udvidelse af frilisterne for indførsel og udførsel.

Stk. 2. Importen skal gøres størst mulig under hensyn til betalingsbalancen, og importen skal tilrettelægges således, at der skabes den fornødne konkurrence.““

3) I den foreslåede § 1 indsættes efter punkt 1:

„00. Til lovens § 4 føjes som nyt stykke:

„Stk. 4. Ministeren bemyndiges til at træffe midlertidige foranstaltninger til fremme eller regulering af udførslen af varer her fra landet. Ministeren kan endvidere forbyde salg til udlandet af endnu ikke indførte varer, der er indkøbt eller fremstillet i udlandet med henblik på indførsel her til landet.““

4) I den foreslåede § 1 indsættes efter punkt 1:

„00. Lovens § 5 affattes således:

„Stk. 1. Ministeren for handel, industri og søfart bemyndiges til at træffe midlertidige foranstaltninger med henblik på landets forsyning med nødvendige varer, forbrugsbegrænsning og hensigtsmæssig fordeling af landets varebeholdninger samt midlertidige foranstaltninger til fremme eller regulering af vareproduktionen, såfremt sådanne foranstaltninger er nødvendige til løsning af opgaver i forbindelse med Danmarks deltagelse i aftaler eller samarbejde med udlandet.

Stk. 2. De i stk. 1 omhandlede foranstaltninger kan kun gennemføres med tilslutning af det i § 15 omhandlede udvalg.““

Brodthagen.	Einer-Jensen,	Erik Eriksen.	Jørgen Gram.	Poul Hansen (Kalundborg).
	formand.			
Halfdan Hendriksen.	Lars P. Jensen,	Jørgen Jørgensen (Lejre).	Anker Lau.	
	nestformand og ordfører.			
Aksel Møller.	Peter Nielsen.	Sofie Pedersen.	Rager.	Hans Rasmussen.
	Sønderup.	Weikop.	Øllgaard.	

Bilag I.

Butikshandelens Fællesraad.

København, den 17. november 1955.

Til folketingsudvalget vedrørende forslag til lov om erhvervsøkonomiske foranstaltninger, vareforsyning m. v.

I anledning af det af ministeren for handel, industri og søfart fremsatte forslag om fornyet uændret forlængelse af vareforsyningsloven indtil den 15. december 1956 tillader Fællesrådet sig at anføre, at det efter vor formening vil være urimeligt påny at gennemføre en forlængelse af loven uden at gøre denne til genstand for en ret tilbundsående revision. Da vareforsyningsloven sidste år blev forlænget uændret for endnu et år, skete det med henvisning til valutasituationen. Den omstændighed, at valutasituationen ikke sidste år berettigede til og muligt heller ikke i år endnu berettiger til fuldstændig ophævelse af vareforsyningsloven eller hovedparten af denne lovgivning, kan imidlertid ikke berettige til, at man ser bort fra en revision af loven med henblik på borteliminering af sådanne bestemmelser, som må anses for helt ude af takt med den stedfundne udvikling.

Såfremt Danmarks valutasituation eller de internationale relationer måtte blive forværret i en sådan grad, at skærpede vareforsyningsbestemmelser påny bliver en nødvendighed, bør sådanne gennemføres ved lov i hvert enkelt tilfælde og ikke ved foranstaltninger i henhold til en bemyndigelseslov. I denne forbindelse fremhæves, at visse af de bemyndigelser, der er meddelt administrationen i henhold til vareforsyningsloven, udtrykkelig er meddelt med henvisning til ekstraordinære forhold af international karakter. De internationale forhold kan imidlertid ikke længere begrunde opretholdelse af en bemyndigelseslovgivning af

så omfattende karakter som vareforsyningsloven.

Af folketingets første behandling af lovforslaget forstod vi, at der da også vil være mulighed for en revision af loven, og de synspunkter, der blev fremsat i så henseende, kan vi fuldtud tilslutte os. Vi skal herved pege på, at det under alle omstændigheder må være upåkrævet at give handelsministeren bemyndigelse til at træffe foranstaltninger med henblik på forbrugsbegrænsning og hensigtsmæssig fordeling af landets varebeholdninger eller foranstaltninger til fremme eller regulering af vareproduktionen, jfr. lovens § 5, stk. 1. Specielt vedrørende foranstaltninger til fremme eller regulering af vareproduktionen fremhæves i selve loven, at det er en betingelse for gennemførelse af sådanne foranstaltninger, at der er indtrådt eller er truende udsigt til international knaphed på råvarer eller halvfabrikata m. v. En sådan situation har ikke foreligget i længere tid, og en bemyndigelse med henblik herpå bør derfor udgå af loven.

Efter lovens § 5, stk. 2, skal nye rationeringer af forbrugsvarer, produktionsreguleringer og lignende kun kunne gennemføres ved lov eller med tilslutning af det i § 15 omhandlede udvalg. Efter Fællesrådets formening bør det tidspunkt imidlertid nu være kommet, hvor nye restriktioner af den omhandlede art alene kan gennemføres ved særlig lov, således at offentligheden får fuld adgang til at gøre sig bekendt med baggrunden og motiveringen for disse.

Uanset om bemyndigelsesbestemmelserne i loven revideres eller ikke, skal vi tillade os at henstille, at lovens § 10 om ankenævnet ændres således, at også Butikshandelens Fællesraad, der repræsenterer de tre store butikshandelsorganisationer og dermed hele den danske butikshandel, får ret til at indstille et medlem til nævnet, hvis medlems-tal herved forøges til 6. Det må efter vor formening være en selvfølge, at også butikshandelen — efter at der er oprettet et fælles-

organ for denne — bliver repræsenteret i ankenævnet, hvis afgørelser i høj grad er af interesse for butikshandelen.

Vi skal endelig henstille, at der ikke gøres nogen begrænsning i området for de administrative afgørelser, der kan indbringes for domstolene. Det må være et afgørende krav til al lovgivning på dette område, at domstolenes prøvelsesret ikke afskæres eller begrænses. Kun herved får borgerne et tilstrækkeligt værn.

Med ærbødighed

Chr. Grøn,
formand.

/ Kjeld Rørdam,
generalsekretær.

Bilag 2.

Industriraadet.

København, den 19. november 1955.

Til folketingets udvalg angående forslag til lov om forlængelse af lov om erhvervsøkonomiske foranstaltninger, vareforsyning m. v., Christiansborg slot, K.

I en skrivelse af 23. november 1954 fremsendte Industriraadet en henvendelse til det da nedsatte folketingsudvalg angående forslag til lov om forlængelse af lov om erhvervsøkonomiske foranstaltninger, vareforsyning m. v. som følger:

„Ved første behandling af forslag til lov om forlængelse af lov om erhvervsøkonomiske foranstaltninger, vareforsyning m. v. blev der fra flere sider fremsat ønsker om ændringer i lovens formulering.

Industriraadet skal på denne baggrund tillade sig overfor folketingets udvalg at fremkomme med nogle synspunkter.

Rådet er fuldstændig enig i ønskeligheden af en afvikling af de bestående hindringer for samhandelen mellem landene, men vel at mærke en afvikling af alle hindringer, hvad enten det drejer sig om told, kvantitative importrestriktioner eller andre foranstaltninger.

Man kan imidlertid fastslå, at en sådan tilstand ikke består og heller ikke er nært forestående. Det faktiske forhold er, at alle lande har importrestriktioner og told og, for såvidt angår sidstnævnte, i de fleste tilfælde et væsentligt højere toldniveau end det danske. Som et eksempel på den bemyndigelse til at regulere ind- og udførsel, som findes i andre lande, kan man pege på Vesttyskland, der allerede omtaltes af ministeren for handel, industri og søfart under lovforslagets første behandling i folketinget. Den i Vesttyskland nylig gennemførte lov, der giver den vesttyske regering bemyndigelse til at regulere såvel indførsel som

udførsel, lægger følgende forhold til grund for regulering af importen: For det første: Sikring af nødvendige reserver af konvertibel valuta; for det andet: Mulighed for at sikre eller genoprette ligevægt i betalingsbalancen med en fremmed stat eller et andet valutaområde; for det tredje: Modtræk mod foranstaltninger, der virker diskriminerende imod tysk eksport; for det fjerde: Modtræk mod indførsel af varer i et sådant omfang, at der som følge deraf må forventes alvorlig skade på vigtige områder af den tyske økonomi.

Rådet finder, at visse bestemmelser i den gældende vareforsyningslov, som tager sigte på de under og efter krigen herskende ekstraordinære forhold, nu kan udgå af loven. Med henvisning til betalingsbalancens nuværende stilling samt de forhold, hvorunder samhandelen mellem landene i dag foregår, må Rådet derimod fraråde, at man begrænser muligheden for tilvejebringelse af ligevægt på betalingsbalancen og varetagelse af landets handelspolitiske interesser bl. a. med hensyn til at imødegå andre landes handlinger og foranstaltninger, der volder dansk erhvervsliv skade.

Rådet skal derfor henstille til folketingsudvalget, at vareforsyningslovens formålsparagraf formuleres i overensstemmelse med disse synspunkter, således at ministeren for handel, industri og søfart ved lovens administration bl. a. får mulighed for at tage rimeligt hensyn til opretholdelse af dansk produktion og eksport. Man finder det endvidere ønskeligt, at bestemmelsen

om, at det ved tilrettelæggelsen af importreguleringen skal tilstræbes, at der skabes fornøden konkurrence, formuleres på en sådan måde, at den udenlandske konkurrence skal finde sted på et rimeligt grundlag.“

I anledning af den stedfindende behandling af forslag til lov om forlængelse af vareforsyningsloven tillader Industriraadet sig at gentage sine i ovennævnte henvendelse

fremsatte synspunkter, der yderligere bestyrkes gennem kendskabet til det af den hollandske regering fornylig fremsatte forslag til en lov om ind- og udførsel. Industriraadet tillader sig at henstille, at loven formuleres under hensyntagen til det her fremførte, hvilket såvel landets betalingsbalance som andre landes stadige toldforhøjelser efter Rådets opfattelse gør endnu mere påkrævet end forrige år.

P. R. V.

H. Stevenius-Nielsen.

/ Axel Odel.
